

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKÜ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Az önállóság felé.

Zombor, 1906. július 12.

Nem az ugynevezett nagy politika fejtegetésére irányulnak e sorok. Azt majd elvégzik azok, kik a nemzet akaratából arra hivatva vannak.

E helyütt csak az a kérdés merül fel: vajjon mi a teendője a nemzetnek az alatt az idő alatt, míg az ország parlamentje a politikai kérdéseket elintézi?

Nem lehet más feladatunk, mint társadalmunk és gazdasági létünk újjászervezése.

Mind társadalmi, mind gazdasági létünket a demokrácia alapelveire kell fektetnünk, s az értékes munka legyen a főtényező minden téren. Mindenkit csupán képessége és tehetsége szerint kell értékelni, s kiki a szerint foglalja el az őt megillető helyet az élet küzdelmeiben.

Igen nagy hibája társadalmi létünknek, hogy még ma is az öröklött jogok, a rang és vagyoni kiválóságok szerint itélik meg az embereket.

A nepotizmus és kapitalizmus, a régi oligarchikus világnak e „copfjai” még ma sem veszték el, sőt csodálatos, hogy a szabad szellem fejlődése ellenére — újból virágoznak. Pedig ez a körülmény kétségtelenül elégedetlenséget szül. A nyomornak és szenvedésnek ezek a tulajdonképpeni kuforrásai.

A francia forradalom éppen ezt a kasztszellemet akarta letörni, mely a nép millióinak szabad érvényesülését meggátolja.

Ma Magyarországon mintha ismétlődne a francia forradalom előtti állapotok!

Az ország területét ugyszólván néhány száz ember tartja birtokában. Ezeknek aratják le az ország földjéről a gyümölcsöt, míg a többi 19 millió csupán vak eszköz, csupán adótárgy, mely jóformán csak szenvedőleges életet él ez országban, s cselekvőleges szerepe alig van.

Azok a mind gyakrabban megismétlődő társadalmi forrongások és tömegsztrájkok, melyek az ország különböző

részeiben szemünk előtt lefolytak s újból és újból jelentkeznek, mind olyan tünetek, melyek társadalmunk nagy betegségét mutatják.

Az egyre növekvő kivándorlás szomorú képet nyújt közállapotainkról, melyek nem csupán társadalmi, de gazdasági bűneinket is lesújtóan szemünk elé tárják.

De hiszen érthető is! Ahol romlott a társadalmi szervezet, ott nem is lehet egészséges gazdasági fejlődés. Züllöttek az ilyen államban az erkölcsök is, melyek az állami lét minden ágazatában éreztetik sívár voltukat.

A parlamenti vezetők közjogilag függetleníthetik ezt az országot, mely ekként külsőleg szépnek látszhatik, de belsejében beteg, korhadt. Hiába diszitjük fel a bábut, különféle pazarsággal, beléje lelket, életet önteni képesek nem vagyunk. — Belső élet nélkül olyan ez az ország, mint egy szépen feldisztett koporsó, melyben a nemzet teste halott, de benne az önzés férgei jólakhatnak.

Az országot tehát belsejében kell kezelnünk, gyógyítanunk, új életre keltetnünk. Társadalmát, gazdasági rendezését kell megtisztítanunk, megerősítenünk — a demokrácia követelményei szerint.

Mert csak ez a tevékenység vezet az ország önállósága felé. Csakis a társadalmilag és gazdaságilag erős Magyarország veheti fel a harcot az európai államok létért folyó küzdelmében.

Ez lesz majd az országnak igazi, tartalommal bíró függetlensége, mely a nemzetnek éppen olyan feladata, mint közjogi életharca, mely előbb-utóbb el-sorvasztja a nemzet erejét, ha más oldalról megerősíteni nem törekedünk.

Baloghy Ernő beszéde.

A felirat tárgyalása folyamán felszólt a verbázi kerület új képviselője, Baloghy Ernő is. Szűzbeszédének nagy sikerén örülünk mi is, de nem csodálkozunk. Lapunk vezérekkeiben mint lapunk felelős szerkesztője évek során át ragyogtatta mélyen járó közjogi tu-

dását, valamint az ide vágó kérdések tárgyalásában éles dialektikáját.

Július 7-én mondott szűzbeszédében is kiterjeszkedett az összes alkotmányjogi, gazdasági, külügyi és nemzetiségi kérdésekre, melyek ma a törvényhozásban és a politikai napilapokban állandóan napirenden vannak. A felirathoz szólt. Éles szemmel, de nagy mérséklettel mutatott rá a felirat hiányaira. A mult események szempontjából sajnálta, hogy a felirat mellőzte azokat az előzményeket, melyek a nemzet lelkében végbement átalakulást felidéztek s hogy a nagy nemzeti küzdelem pusztá félreértéssé zsugorodott össze benne. Nagy mozgást keltett az a kijelentése, hogy nem jó minden kapott sebünkre fátyolt borítani, mert egyszer úgy találnak megdöfni, hogy a fátyolra nem is lesz szükség többé.

Helyesen rámutatott arra, hogy a jogfolytonosság és alkotmány helyreállítása nem vivmány, nem jótétemény. A valódi alkotmányosságot kell helyreállítani, mely a törvényhozás két tényezőjének egyenlő erősségén alapul. A parlamentet kell erősíteni a végrehajtó hatalom tultengésével szemben.

A jövő feladatai szempontjából kifejti, hogy a törvényhozás többsége nem pusztán numerikus többséget jelent, hanem jelenti azt, hogy a nemzet képviselői a nemzeti szellemet akarják előbbre vinni. Fájjalja, hogy míg a király imperativusokban beszél a jövő feladatairól, a nemzet képviselete alázatos hódolattal szól rólu.

Általános helyeslés közt szólt az önálló vámterülethez való jogunkról s az Ausztriában uralkodó felfogásról, mely Magyarországot Ausztria zsákmányának tekinti; a német szövetségről, mely nekünk végtelenül drága, hacsak a fegyveres békét s nem egyuttal békés fejlődésünket, jogos nemzeti követeléseink kielégítését is biztosítja; az önkormányzati élet fejlesztéséről oly irányban, hogy a törvényhatóságok alkotmányjogi védelme ne abban álljon, hogy a meg nem szavazott adókat nem szabad végrehajtás útján be-

van! balfelől.) ott reszketnek attól, hogy Magyarország önállóan lélegzik, mert még mindig azt kívánják, hogy ez az ország Ausztria tartománya legyen. (Zaj.) Ausztriában a bekebelezési, az összbírodalmi teória még mindig virágzik és ime csak tegnap láttuk annak egyik jelét, mikor az osztrák miniszterelnök a mi követelésünkkel szemben, amely ugyis csak formális, úgy viselkedik, amint viselkedik az, aki a prédát nem akarja kezéből kiengedni. (Igaz! Ugy van! balfelől.)

T. képviselőház! Nagyon jól tudom, hogy külpolitikai kérdésekhez hozzászólni talán nagyobb avatottság kell, mint amilyen-nel szerény személyem rendelkezik, mert maga a kérdés is elég kényes. Mindazonáltal méltóztassanak megengedni, hogy erre vonatkozólag is egész röviden nyilatkozhassam. (Halljuk! Halljuk!) A trónbeszédben az a felhívás foglaltatik, hogy a nemzet is járuljon hozzá ahhoz, hogy a béke áldásait továbbra is élvezze. Ez teljesen helyes, ehhez a nemzet készséggel hozzájárul, mert neki is az a kívánsága, hogy békében, stabilitásban éljen, belsőleg fejlődhesen. A német-magyar-osztrák szövetségről is beszélni egy kissé kényesebb. A magyarnak kell a német-osztrák-magyar szövetség, mert hisz a magyar nemzet is látja, hogy ez biztosította az ő békés fejlődését évtizedeken keresztül. (Ellentmondás balfelől.) Bocsanatot kérek, ez biztosította békéjét: rosszul fejeztem ki magamat, nem azt akartam mondani, hogy békés fejlődését, hanem békéjét, mert éppen azt fogom kifejteni, hogy csak úgy fogadhatjuk el továbbra is ezt a szövetséget, hogyha nemcsak a békét, hanem a fejlődést is biztosítja. (Helyeslés balfelől.)

Ez a szerződés — nem kisebb embernek, mint Bismarcknak iratait, illetve szavait citálom — kétségkívül első sorban és főképen Németország érdekében kötött meg, mert az 1870-iki háború után Németországnak biztosítani kellett magát, azon két hatalom revans-háborúival szemben, amelyet Németország leverl. Így jött létre tehát első sorban Németország érdekében a szövetség. A magyar nemzetnek kell ez a szövetség, de csak akkor, hogyha a nemzeti fejlődést biztosítja: már pedig számtalan jel arra mutat, hogy ezen szövetség bizonyos tekintetben megszorít bennünket, hogy ezen szövetség bizonyos tekintetben a nemzeti küzdelmet, a nemzeti fejlődést megakadályozza. (Igaz! Ugy van! a baloldalon és a középén)

Épen ezek a szempontok azok, amelyeknél fogva én helyesnek és politikailag is okos dolognak tartottam volna, ha ebben a feliratban ez jeleztetik, ha jeleztetik az, hogy igenis mi akarjuk a békét és pedig szövetséges társunkkal karöltve, de csak úgy, ha ennek nem az az ára, hogy a magyar nemzeti követelések ne elégíthetessenek ki, mert hogy ha a magyar nemzeti követelések nem elégíthetők ki, akkor ez a fegyveres béke, ez a szövetség nekünk végtelenül drága. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

A legsúlyosabb része a trónbeszédnek tán az a rész, amikor a mi királyunk az önkormányzati élet fejlesztéséről, az önkormányzati testek hatáskörének tágításáról szól, amikor arról szól, hogy az önkormányzati testekbe életet, pezsgést, érdeklődést kell belevinni. Ez nagyon helyes és böles rámutatás, ez igen fontos dolog. De már most kérdem: ha a trónbeszédben ujjmutatás foglaltatik arra nézve, hogy igenis a király is kívánja az önkormányzati élet fejlődését,

vajjon nem vehettünk volna-e mi alkalmat magunknak arra, hogy egy mondattal a törvényhatóságoknak a nemzeti küzdelemben való részvétele előtt zászlónkat meghajtsuk? (Ugy van! Ugy van! balfelől.) Nem mondhattuk volna-e mi azt felfelé, hogy annál nagyobb örömmel üdvözljük ezt a királyi felhívást, mert tudjuk és érezzük, hogy a vármegyék nem rozoga szervezetek, hanem az utolsó időkben is mentővárai voltak a magyar alkotmánynak és ugyszólván támasz nélkül egyedüli védelmezői. (Élénk helyeslés balfelől.)

T. ház! Soha szerencsésebb alkotása ennek az országnak nem volt, mint a vármegyei rendszer és soha szerencsétlenebbül nem bántak egy intézménnyel, mint ezzel a vármegyei rendszerrel. 1848-ban kimondatott az, hogy a parlamentaris rendszer összhangzásba hozandó a vármegyei önkormányzattal. 1867-ben ugyancsak az új kormány proklamálta ezt az elvet. S mit látunk azóta? Azt látjuk, hogy ezt az egészséges intézményt napról napra jobban megnyirbálták, gyengévé, egészségtelessé és erőtlenné iparkodtak tenni. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Az 1886-iki javaslat tárgyalásakor Dárday Sándor előadó a következőket mondotta a törvényhatóságok alkotmányvédelmi szerepéről (olvassa): „Ha szabad egy triviális hasonlattal élnem, úgy azt mondhatnám, hogy 1848 óta az alkotmányi védőkötelezettség az egész nemzetre szállott át, amelynek sorhadát a parlament, a törvényhatóság pedig népfelkelési szervezetét képezi. Igaz ugyan, hogy az már rendszerint kétségbeejtő helyzet, midőn a népfelkelésnek akcióba kell lépni.“

És ime, bekövetkezett, akcióba lépett: a parlamentet szétkergették és a vármegyék nem népfelkelést képeztek, hanem az első sorban, ugyszólván egyedül küzdöttek hazánk alkotmányáért. Nem rozoga intézmény ez, hanem fejlődésre képes intézmény, amelyet, ha megerősítünk, Mannlicher-puskákkal sem lehet bevenni.

T. ház! Nem tartozik mostani fejtegetéseim keretébe az, hogy a kormány minő formában fogja az önkormányzati életet fejleszteni. Én teljesen bizom abban, hogy úgy fogja tenni, hogy az ne legyen toldás-foldás, hanem egységes, szerves törvényhozási munka. Úgy fogja eszközölni, ahogy az régebben gr. Apponyi Albert (Éljenzés a szélsőbaloldalon.) mondotta: hogy kellőképpen szerveztessék a hatalom és egyúttal a szabadság is kellőleg biztosítva legyen. Így méltóztatott mondani. A jogállam két gyújtópont körül fordul meg, egyik a hatalom kellő szervezete, a másik pedig a szabadságok kellő biztosítása.

Meg vagyok győződve, hogy ez a kormány, mikor arra kerül majd a sor, hogy az önkormányzati testeket erősítse, azokat a labilis alkotmánybiztosítéki kijelentéseket, amelyek ma a törvényben vannak, törölni fogja. Nagyon jól tudjuk, milyen nagy vita forgott a körül, vajjon miben áll a törvényhatóságok alkotmányvédelmi joga? Abban-e, hogy a meg nem szavazott adókat nem szabad végrehajtás útján behajtaniok, s a meg nem szavazott katonákat állítaniok, vagy pedig másban? Én azt hiszem, ezen jog alkotmányvédelmi jellege nem ebben áll, hanem abban, hogy a törvényhatóságoknak joguk, sőt kötelességük az adókat és katonákat, ha megszavazva nincsenek, rendelkezésre nem bocsátani. Én meg vagyok győződve, hogy a kormánynak gondja lesz rá, hogy ezek a szakaszok, ha a törvény novelláris uton módosítatik, módosíttassanak, ha pedig új törvény hozatik,

akkor ezen alkotmánybiztosítéki jog ilyen jellege az új törvényben megfelelően kifejezésre jusson. (Élénk éljenzés.)

Meg vagyok győződve arról is, hogy a kormánynak gondja lesz rá, hogy a királyi biztosi intézmény egyszersmindenkorra törvény útján lekerüljön politikai életünk színpadáról. Gondja lesz a kormánynak arra, hogy az a bizonyos 64. szakasz, amely a főispánnak teljhatalmat ad, amely nehéz időkben teljesen illuzóriussá teszi az önkormányzatot, töröltessék.

T. ház, azon sok szerencsétlenség közepett, mely a vármegyét ezen vérvesztés következtében érte, legutóbb is történt egy, amely alkalmas arra, hogy ezt a vármegyét ne erősítse, hanem, ellenkezőleg, teljesen bénává tegye.

Ha nem az a nagy államférfiu terjesztette volna elő ezt a javaslatot, akinek politikai jóhiszeműségében, nagy tudásában és politikai becsületében kételkedni okunk nincsen, t. i. Széll Kálmán, akkor én azt állítanám, hogy az állami számvevőségeknek rendszeresítése, vagyis az a tény, hogy a gazdasági kezelést a megyék kezéből kivették, egyenes merénylet az önkormányzat ellen. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Hiszen az a vármegye egy élő lény, melyet így a legnemesebb, legszükségesebb szervétől fosztottak meg. Hát kiskoru az a vármegye, amely nem képes a maga pénzével kellő felügyelet mellett, — mert hiszen ez is megvan — rendelkezni? Ez, t. ház, egy gondnokság alá helyezett megye, még pedig talán azért, hogyha majd egyszer kenyértörésre kerül a sor, ne legyen a kezében anyagi eszköz, amelylyel rendelkezessék, amelylyel megátolhassa az alkotmányellenes támadásokat. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Azt felelik nekem talán erre, hogy abban a törvényben benfoglaltatik, hogy az alispán és egyáltalán a törvényhatóság a pénzekkel rendelkezik, csak nincs a zsebében a pénz. Hát, t. ház, már az is nagy baj, hogy nincs a zsebében a pénz, de az még nagyobb baj, hogy az alispánnak és a törvényhatóságnak ezen jogát a vármegye mellé rendelt állami számvevőség bármely pillanatban megakaszthatja, úgy, hogyha kenyértörésre kerül a sor, a vármegye erőtlennül, pénz nélkül áll.

Ez a kérdésnek politikai része. Ami a technikai részét illeti, beszélhetnék róla, de nincs itt annak ideje, hogy e tárgynál hosszabbban időzzem. Az azonban kétségtelen, hogy azt a célt, melynek érdekében ezt a törvényt jóhiszeműleg hozták, hogy t. i. gyorsabb, szabályszerűbb és egyszerűbb legyen a kezelés, nem érték el, mert ellenkezőleg a legnagyobb zürzavart okozták.

T. képviselőház! A másik épen olyan súlyos kijelentése a trónbeszédnek és a feliratnak az, amikor azt mondja, hogy a közigazgatási bíróságok hatáskörére kiterjesztendő. Teljesen helyes; és én itt ismét azt mondom, amit mondtam az önkormányzati jog tekintetében a király által mondottakra, hogy miután már a király rámutat erre, miért nem tudjuk mi egy kissé tovább fűzni ezt az ideát? Kétségtelen, t. ház, hogy a miniszterium rendelet-kiadási joga egyike a legfontosabb, a legnevezetesebb és a legnehezebb kérdéseknek, de az egyszer bizonyos, hogy jogállamban abszolút miniszteri rendelkezési jog nem képzelhető. Jogállamban miniszteri rendeletek jogosságának és törvényességének felülbírlására okvetlenül kell birói fórumnak lenni. Nagyon jól tudom, t. ház, hogy vannak hely-

zetek, államrezonok, államszükségletek, amikor a miniszteri rendelet előtt fejet kell hajtunk, mert veszély van, tehát az azonnal végrehajtandó. Nem is azt mondtam én, hogy minden miniszteri rendelet bíraltassék felül a bíróságok által, hanem célozok arra, hogy legalább azon rendeletek, amelyek a megyék alkotmány-biztosítéki jogaira vonatkoznak, amelyek a megyéknek alkotmányvédő jogait érintik, ne legyenek végrehajthatók mindaddig, amíg azokat független bíróság törvényeseknek el nem ismeri.

Ha a helyzet ilyen lett volna, ha már lett volna e tekintetben törvényes intézkedésünk, akkor az a tisztelt ur, aki magát belügy-miniszternek nevezte, nem dönthette volna el maga az önkéntes adófizetés törvényességének vagy törvénytelenességének kérdését, hanem eldöntötte volna azt egy pártatlan bíróság, amelynek döntése olyan erkölcsi erőt jelentett volna a nemzetre nézve, s így talán még többet érthetünk volna el.

T. ház! Méltóztassék megengedni, hogy még két gondolatra mutassak rá, amelyek szeretném, ha a feliratban befoglaltatnának. Az egyik súlyos és nagy gondolat az, hogy a király uralkodik, de nem kormányoz. Tegyük kezünket a szívünkre és be fogjuk látni azt, hogy bizony nálunk úgy állott a helyzet, hogy nemcsak uralkodásról, hanem kormányzásról is volt szó, (*Ugy van! balfelől*) amely az egészséges parlamenti élet megőljője. Azonkívül szerettem volna a feliratban azt a gondolatot is kifejezésre juttatva látni, hogy rossz tanácsadók, gonosz emberek soha többé a hatalom birtokába ne juthassanak. Mert, t. ház, ez a mi átkunk és már b. Wesselényi Miklós is megírta gyönyörű széken, hogy rossz fejedelem nincs; rossz az emberek által és között tétetik.

Méltóztassék most megengedni, hogy röviden kitérjek azokra, amiket a tulajdonos t. képviselő urak, akik magukat nemzeti-ségi pártiaknak nevezik, hangoztatnak. (*Halljuk! balfelől.*) Azt panaszzolják a t. képviselő urak, hogy a trónbeszéd nem tesz említést a nemzeti-ségi kérdéssel és annak mikénti megoldásáról, így tehát nem tesz arról említést a felirat sem. Erre az a megjegyzésem, t. képviselőtársaim, hogy ha ez a trónbeszéd említést tette és ha így ez a felirat is említést tette arról, akkor bizonyosan nem azt mondaná, hogy az a baj, hogy a magyar nyelvet az önök iskoláiban tanítják, hanem azt mondaná bajnak, hogy nem tanítják. (*Ugy van! balfelől.*) Mert, nézetem szerint, a nemzeti-ségi kérdés megoldása a következőkben foglalható össze. (*Halljuk! balfelől.*) Ha önök a magyar nemzeti állam organizmusába fentartás nélkül és feltétlenül beleilleszkednek, akkor rendben van a dolog; ezen kereten, ezen határon belül azután önök kulturájukkal, nyelvükkel szabadon élhetnek. (*Helyeslés a baloldalon. Mozgás a közép-ső hátsó padjain.*) De ha önök, t. képviselő urak, a népnevelés egész vonalán, a törvénykezés és a közigazgatás egész vonalán az önök nyelvének ugyszólván kizárólagos jogokat követelnek, akkor ez annyit jelent, hogy önök ezt az államot föderalisztikus alapra akarják fektetni és nyelvcsoportok szerint akarják elhelyezve látni. Már pedig olyan többség ebben az országban, azt hiszem, nem fog találkozni, amely, ahelyett, hogy a magyar nemzeti államot erősítené, hozzájárulna ahhoz, hogy gyengítené. (*Élénk helyeslés a baloldalon.*) Meg vagyok győződve, t. képviselő urak, hogy ha a tót, a román, a szerb nép magyarul megtanulna, ha érint-

keznek a magyarsággal, ha közös nyelven megbeszélhetnék a megbeszélendőket: tessék elhinni, hogy a nemzetiségi kérdés méregfogó ki lenne véve, önökre szükség nem lenne és önök többé nem lennének martirok. (*Igaz! Ugy van!*)

Egy hang: És nem lennének képviselők sem! (*Tetszés. Zaj.*)

Baloghy Ernő: Az a baj, t. uraim, hogy ez önöknek nem tetszik. Már pedig nincs a világon olyan állam és nem is lesz, amely eltűrje azt, hogy államnyelve ellen izgassanak és azt hirdessék nyíltan, hogy ezt az államnyelvet tanulni nem kell, nem szükséges. (*Felkiáltások a nemzetiségiel között: Felesleges! Zaj.*) Önök panaszkodnak erőszakosságról? Önök mondják, hogy a magyar nemzet erőszakos, mikor önök itt e parlamentben hirdethetik, hogy önöknek nem kell a magyar nyelv, hogy azt ne tanítsák? (*Felkiáltások a nemzetiségiel között: Nem is kell! Felesleges!*) Soha állam nem létezett, mely a nemzeti-ségeknél annyi szabadságot adott volna, amennyit ad a magyar állam! (*Igaz! Ugy van! a baloldalon. Felkiáltások a nemzetiségiel között: Ez régi frázis! Zaj.*)

Ez az ország a magyarok által lett meghódítva s igaz, hogy akkor más nyelvű lakosai is voltak ennek az országnak. A magyarok azonban nem éltek a hódító jogával, mert ha éltek volna ezzel a joggal, akkor önök már csak magyarul beszélnének. (*Ugy van! Ugy van! a baloldalon. Zaj a nemzetiségiel között.*)

Még csak egyet, t. képviselőház! Figyelmeztetem a nemzeti-ségi képviselőket arra, hogy ők nem úgy mutatják magukat, mintha az általános választójoghoz hűvek volnának. (*Zaj a nemzetiségiel között.*) Tessék csak meghallgatni! Legalább ez a magatartás nem azt igazolja, és ezen magatartásuk egy érv amellett, hogy az általános választójog keresztülvitelénél önökre való tekintetből bizonyos óvatossággal járjunk el. (*Igaz! Ugy van! a baloldalon. Felkiáltások a nemzetiségiel között: Tudjuk! Tudjuk!*) Önök itteni eljárásukkal a legjobb segédsapatai a feudális konzervatív arisztokráciának. (*Mozgás. Zaj. Felkiáltások: Olyan arisztokrácia nincs!*)

Méltóztassék most megengedni, hogy röviden rátérjek arra és örömmel jelezsem azt, hogy immár az általános választójog megvalósulásának küszöbén állunk.

Förster Ottó: S onnan visszafordulunk. (*Derűtség. Mozgás.*)

Baloghy Ernő: A negyedik rendnek dolgát, a negyedik rendnek ügyét is rendeznünk kell, mint a hogy rendeztünk már a harmadik rendnek helyzetét. (*Halljuk! Halljuk!*)

Én nem félek a szociálistáktól és meg is mondom, miért nem. (*Halljuk!*) Nem félek, mert mi most még a szocializmus irányzatának csak bizonyos utópisztikus, u. n. internacionális fokán vagyunk. Ezen a fokon a többi nemzetek már túl vannak. Azokban már differenciálódott ez a dolog és a német, a francia szocialista munkás ép olyan jó német vagy francia hazafi, mint a többi polgárok. (*Igaz! Ugy van!*) Ha mi is túl leszünk ezen a krízisen, munkásosztályunkra ép olyan biztosan számíthatunk, (*Felkiáltások a baloldalon: A magyar munkásokra!*) . . . a magyar munkásokra, a parlament és a haza védelmében, mint a haza többi polgárait.

T. ház! Örömmel látom azt is, hogy a munkáskérdés megoldására vonatkozólag fel-

hívás foglaltatik úgy a trónbeszédben, mint a feliratban. Erre vonatkozólag legyen szabad csak azt megjegyznem, hogy én ezt a kérdést a munkások érdekeinek figyelembe vétele alapján tartom megoldandónak.

Az az elmélet, amelyet Marx hirdetett, nem üres elmélet. Marx azt mondta, hogy annak az értéktöbbletnek egy részét, amely a munkások keze munkájából áll elő, nekik, t. i. a munkásoknak kell juttatni, ha más formában nem is, hát a létminimum biztosításának formájában. (*Helyeslés.*) (*Felkiáltások a középén: Bravó! Ez egészen szocialista beszéd! Mozgás.*)

Mondanom sem kell, t. ház, hogy a legmelegebb és legőszintébb barátja vagyok a horvát és magyar testvériségnek és meg vagyok róla győződve, hogyha Horvátországban végleg eltűnik a nagyhorvát ábránd, amint talán már tűnőfélben van, akkor kéz a kézben fogunk hazánk boldogulása terén előre menni, vállvetve, közös erővel, közös törekvésekkel és akkor, ha a helyzet így áll és minden habozás, minden fentartás nélkül merem kimondani, hogy Horvátország legyen teljesen a horvátoké, fejlődjék teljesen horvát nemzeti irányban, feltéve, hogy az állami közösség, amely Magyarország és Horvátország között van, nem érintetik és a két nemzet, a két ország, szeretettel küzd közös célokért, ha kell, közös ellenség ellen.

Egy hang (a középén): Hát a szerbek?

Baloghy Ernő: Boesánatot kérek, erre már nincs időm. (*Derűtség.*) Majd máskor.

Ezek után, t. ház, befejezem beszédemet és e befejező részben a következőket vagyok bátor kijelenteni. Talán azt kérdezhetnék tőlem, hogy ha annyi aggályom van a felirati javaslattal szemben, ha ebbe befoglalva szeretném látni a multat, a jelent, a jövőt, a nemzeti vágyakat, ha ennyire hiányosnak látom, ennyire színtelennek, miért fogadom el? Megmondom indokát. Én az élet minden viszonyaiban, tehát a politikában is ismerem oly helyzetet, ahol a tekintély elvét el kell fogadni. (*Helyeslés.*) Nem akarok jobb hazafi lenni, mint gróf Apponyi Albert (*Éljenzés*) és Kossuth Ferenc, (*Éljenzés*) kiknek nevéhez a magyar nép nemzeti érzésének egész világa tűződik, én bízom bennük és nem bírálgatok, meghajlok az ő politikai véleményük előtt és elfogadom a felirati javaslatot abban a reményben, hogy ezek a vezérek még hatványozott mértékben úgy éreznek, mint én, minden tettükkel, eselkedetükkel ezt az országot a nemzeti fejlődés terére fogják vinni és ha a pillanat elérkezik, a nemzeti kívánalmak kivívásánál ők fogják ismét az első szerepet játszani. (*Éljenzés.*)

A magyar nemzeti kívánságokért vívott esata még nincs eldöntve, de valamint az orosz-japán háborúban sokat jelentett az, hogy a japánok elfoglalták a százhárom méteres dombot . . .

Hódy Gyula: Kétszázhárom méteres!

Baloghy Ernő: Boesánatot kérek, százhárom. Egyikünk sem volt ott. (*Derűtség.*) Ugy látom és képelem a helyzetet, hogy mi is rajta vagyunk a százhárom, vagy ha úgy tetszik, kétszázhárom méteres dombján a küzdelemnek, ahonnan többé bennünket letaszítani nem lehet, de a dombról fogunk haladni lépésről-lépésre hazánk önállósága, szabadsága felé. Elfogadom a felirati javaslatot. (*Éljenzés. A szónokot számosan üdvözlék.*)

H i r e k.

Kinevezés. Fernbach Károly főispán Klemm Gyula jogszigorlót díjtalan közigazgatási gyakornokká nevezte ki s szolgálatára a vármegyei árvaszékhez osztotta be.

Kinevezés. Dr. Balla Aladár Ujvidék város főispánja dr. Ofner Mór kerületi orvost Ujvidék város főorvosává nevezte ki.

Visszahelyezés. Örömmel értesülünk, hogy a közlekedésügyi miniszter a gombosi állomás köztisztelőjében és szeretetben álló főnökét, kit a törvénytelen kormány alatt állítólag előrehaladott korára való tekintettel nyugalmaztak, volt állomásán való meghagyás mellett a szolgálatba visszahelyezte.

Tanulmányi kirándulás. A zombori állami főgimnázium növendékei, kik Rácz Soma és Uhlmann Miklós tanárok vezetésével tanulmányi utat tettek a magyar érchegeységbe az ottani nagyobb szabású ipartelepek, történeti nevezetességek és természeti szépségek megtekintése végett, tegnapelőtt érkeztek vissza teljes jó karban szép emlékekkel és tanulságos szemléletekkel meggazdagodva. Az utról lapunk közelebbi számában tárcarovatunkban fogunk részletesebben megemlékezni.

Mulatság. A zombori kath. legényegyesület folyó hó 15-én az egyesület helyiségeiben mulatságot rendez, mely alkalommal színe kerül „A pártütők”, Kisfaludy Károly három felvonásos vígjátéka. Múson kívül egy számot Müller János ur ad elő.

Munkások tüntetése Ujvidéken. Ujvidékről írják: A rendőrség folyó hó 9-én a munkások vezérét, Láng Kálmánt a városból kitiltotta. Láng azonban a városból este hat óráig nem távozván el, a rendőrség letartóztatta és a városból eltoloncolni szándékozta. A munkások tudomást szerezvén vezérük letartóztatásáról, küldöttséget menesztettek dr. Demetrovics Vladimír főkapitányhoz, hogy tőle Láng szabadon bocsátását követeljék, a főkapitány azonban nem fogadta a küldöttséget. Ennek híre futván a városban, az összes munkások a főkapitányság elé vonultak és általános sztrájkot fenyegetőztek, ha a főkapitány Lángot szabadon nem bocsátja. Ekkor már mintegy ezer főre rugott a munkások száma. Nyolc órákor ismét hat tagu küldöttség ment a főkapitányhoz, aki most már tárgyalásba bocsátkozott a munkások megbízottaival. A tárgyalás jó sokáig elhúzódott, amiért is a kinn levő munkások zajongani kezdtek és Lángnak rögtön szabadon bocsátását követelték. Dr. Gál Ödön és Adámovics István képviselő beszédekkel intették a munkásokhoz s elmondták, hogy Láng már beletörtődött abba, hogy a várost elhagyni kénytelen s azért arra kéri a munkásokat, hogy esendben és rendben oszoljanak szét. A felizgatott munkások azonban nem hallgattak a csillapító szóra, csak akkor kezdtek oszladozni, amikor a 6-ik gyalogezrednek a kirendeltsége is megjelent az utcákon. Az összeütközésben több sebesülés történt, sok embert pedig elfogtak.

Pályázat. Zombor szab. kir. városnál leköszönés folytán megüresedett egy gyalogrendőri és egy lovasrendőri állás. A gyalogrendőr évi fizetése 760 kor., 40 kor. csizmapénz és természetbeni ruházat és felszerelés; a lovasrendőr évi fizetése 760 kor., 40 kor. csizmapénz, 240 kor. lótartható állomány, valamint természetbeni ruházat és felszerelés. A pályázati kérvények legkésőbb e hó 24-ig nyújtandók be, mert a később érkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

A papság és a kivándorlás. A belügyminiszter átiratot intézett Vaszary Kolos bitoros hercegprímáshoz, valamint a katolikus püspöki kar tagjaihoz, melyben erkölcsi befolyással és a meggyőződés minden megengedett fegyverével az államhatalom támogatása céljából hassanak oda, hogy az országra nézve minden tekintetben káros kivándorlást ellensúlyozzák és a népet az alsó papság útján a reá váró veszedelmekről kioktassák.

Aratósztrájk a szabadkai határban. Békován, a Halbrohr téle birtokon a napokban tizenhárom munkás sztrájkba állt. Az egyezségi kísérlet a munkaadó és munkások közt folyamatban van, de eredményre eddig nem vezetett.

Allami jutalmak ipari munkásoknak. A kereskedelemügyi miniszter évenként bizonyos számú jutalmat ad a kereskedelmi és iparkamarák javaslatára oly ipari munkásoknak, kik hosszú és hűséges szolgálattal és ezzel párosult egyéb kiváló jó tulajdonságokkal erre érdemeket szereztek. Ezen jutalmakból évenként 5 esik a szegedi kereskedelmi és iparkamara területére (Szeged, Hmvásárhely, Baja, Szabadka, Ujvidék, Zombor városok, Csongrád és Bács-Bodrog vármegyék) és ezek rendszerint minden évben a karácsonyi ünnepek körül osztanak ki megfelelő ünnepélyességgel. A kitüntetett munkások mind-egyike 100 koronát és a jutalmazás indokait tartalmazó elismerő okmányt kap. A kitüntetésre való javaslatétel és a jutalmak kiosztása a kamara főadatát képezvén, a szegedi kereskedelmi és iparkamara felhívja a kerület munkaadóit, úgy a gyárosokat, mint a kis iparosokat, hogy közöljék a kamarával azon munkásaik névsorát, az azokra vonatkozó és a jutalomra érdemességet bizonyító adatok kíséretében, kiket a jutalmazásra érdemesnek tartanak. A kitüntetésre való igény előfeltételei: magyar állampolgárság; tényleges ipari munkában való állandó alkalmaztatás (kapus, kocsis, gyári irodaszolga és más ily természetű szolgálatot teljesítő a jutalomra igényt nem tarthat); legalább 15 évi megszakítás nélküli működés az ipari munka körében (tanoncévek beszámíthatók, évadhoz kötött ipari munkában alkalmazottaknál a teljesen betöltött évadok teljes évekként egyenértékűnek tekintetnek); a rendszeres munkabér vagy munkakereset évi összege, a bejelentés évében 2000 koronát meg nem haladhat. Mindezen feltételek teljesítése hiteles okiratokkal, esetleg a munkakönyvvel vagy annak hiteles másolatával bizonyítandók. A kellően fölszerelt ajánlások legkésőbb július hó 20-ig küldendők be a szegedi kereskedelmi és iparkamarához.

Kőművesek sztrájkja. A zombori építőmunkások folyó hó 9-én a munkát abbahagyták. Az építőmunkásokat a munka elhagyására az készítette, hogy Angyal János építő-vállalkozó munkásai között akadt egy oly munkás, aki nem volt tagja a szervezetnek és nem is akart azzá lenni. Az építőmunkások a vállalkozót kérték, hogy ezt az egy munkást a munkából bocsássa el, mert ha nem, akkor ők valamennyien kénytelenek lesznek a munkát elhagyni. Angyal János építő-vállalkozó erre nem volt hajlandó, s így az összes munkások hétfőn sztrájkba léptek. Erre hétfőn este az építőmesterek értekezletre jöttek össze és abban állapodtak meg, hogy egy havi időtartamra az összes építőmunkásokat a munkából kizárják. — Mi részünkről az építőmesterek ezen eljárását nem tudjuk helyeselni, mert úgy tudjuk, hogy a tavaszi sztrájk alkalmával a munkaadók és a munkások között oly megállapodás jött létre, hogy csak szervezett munkásokkal fognak dolgoztatni s így kár volt ismét kenyértörésre engedni a dolgot. És ha már az összes építő-vállalkozók egyhangulag abban állapodtak meg, hogy nem dolgoztatnak, mért van az, hogy a mesterek között mégis akadt, aki dolgoztat? Több igazságot a munkások és munkaadók részéről is. (Beküldetett.)

Kisiklott gőzmozdony. A Szabadkáról Baja felé tartó vonat szerencsétlenség érte Bácsbokodon. A gép, mikor a pályaudvarra befutott, kiugrott a sinekről. Az utasok rémülten ugráltak ki a vonatból, de csakhamar megnyugodtak, látva, hogy komolyabb baj nincs. A kérés volt a legkellemetlenebb. A vonat ugyanis reggel 7 óra helyett csak délben érkezett meg Bajára.

Egy örült anya. A palicsi rendőrség egy kétféves kis leánnyal járó, feltűnő magaviseletű nőt tartóztatott le. A letartóztatás után nyomban kitért, hogy a szerencsétlen asszony, akit Jurisendies Viktóriának hívnak, veszedelmes örült. Palicsról azonnal telefonáltak a mentőkért, akik a kényszerzubbonyba öltöztetett nőt ideiglenesen a szabadkai kórházba helyezték el. Az anyátlanul maradt kis leányt a gyermekmenhelyben helyezték el.

Gondnokság alá helyezés. A szabadkai törvényszék Reich Ignác, 44 éves bajai lakost, elmebetegség miatt gondnokság alá helyezte.

Az ellenőrző szemlék elmaradnak. A közös fő- és utószemlék, valamint a honvédelmi ellenőrző szemlék az idén elmaradnak. A szemléket azért nem tartják meg, mert az erre kirendelt katonai és polgári hatóságok a sorozással vannak elfoglalva.

Ösztöndíj kereskedelmi főiskolai kurzust hallgató ifjaknak. A szegedi kereskedelmi és iparkamara egy 300 koronás ösztöndíjat alapított oly Csongrád, illetőleg Bács-Bodrog vármegyében illetékes szegénysorsu ifju számára, aki felsőkereskedelmi, vagy más középiskolai végzettség birtokában, tanulmányát valamely kereskedelmi főiskolai kurzuson folytatja. A 300 korona ösztöndíj az érdekeltnak akkor fog kiadatni, ha ez a kurzus első felében tanúsított sikeres előmeneteléről bizonyítványt mutat elő. A kamara ez ösztöndíjra most hirdeti pályázatot és felhívja a pályázni kívánókat, hogy sajátkezűleg irt, bélyegtelen folyamódásukat érettségi bizonyítvány, vagy ennek hiteles másolata és vagyontalansági bizonyítvány melléklésével, továbbá a végzendő tanulmány megjelölésével augusztus hó 1-ig a szegedi kereskedelmi és iparkamarához küldjék be.

A szeghegyi ifjuság f hó 7-én az ottani „honvédelmi közlop” vasrúcozatának alapja javára fényesen sikerült mulatságot rendezett. Ez alkalommal felülizettek: dr. Olt Konrád 8 kor. 60 fill., Hatsek Ervin (Budapest) 4 kor. 20 fill., Gerber Miklós 1 kor. 40 fill., Weinrich Gyula, Becker Fülöp, ifj. Becker Frigyes, Wiegart N. (Bácskula) 1 kor. 20 fill., Joeckel Henrik, Weinrich Dániel, özv. Heck Vilmosné (Bácskula) 1—1 kor., Szevera János (Ujverbász), Bischof Adám, özv. Wieser Károlyné (Bácsketehegy) 60—60 fill., 9 ismeretlen 20—20 fill. Összesen 25 kor. 60 fill. Fogadják a nemesszívű adakozók ez uton is a rendezőség halás köszönetét.

Komlóterzskönyv. A Bácskai Komlótermelők Egyesülete Szentülöpön dr. Pertsy Ferenc elnöke alatt választmányi ülést tartott, amelyen Feldmann Ármin titkár bejelentette, hogy az egyesület elkészítette a bácskai komlótermelők törzskönyvét. Eszerint Bácskában 60 községben 1888 termelő 1050 kat. holdon termel komlót Bácskán kívül 910 kat. hold komlóskert van még az országban. Foglalkozott ezután az egyesület a komlószedés alkalmával érezhető munkáshiány megszüntetésére vonatkozó javaslatokkal. Elhatározta, hogy július folyamán Dunacsében és Madarason, komlószedés idején pedig Petrócson sétáló tanfolyamokat rendez egyrészt a komlóművelés, másrészt a komlószáritás ismereteinek terjesztésére.

Isten áldása. Három egészséges, ep gyermeknek adott a napokban életet Milánkovics Andrásné szabadkai lakosnő. Az anya a körülményekhez képest jól érzi magát. Érdekes, hogy az anya a múlt szülésnél is ikreket szült. Ezelőtt pedig három gyermeknek adott életet, úgy hogy öt év alatt nyolc honpolgárral ajándékozta meg a hazát.

Kína reformál. Évszázadok óta úgy ismert az emberiség Kínát, mint a maradiság, a megecetesedett konzervativizmus őshonát. A civilizált államok rablóhadjárata, de még inkább a rokon Japán szédületes sikerei végre kinyitották Kína szemét. Nem is gőz, hanem villamos erővel kezdik a reformokat minden téren. A maradiság miatt annyiszor kinevetett ősi anyacsászárné szinte bele akarja dobni népét a nyugati civilizációba. Kezdte a hadseregen, amelyet a világ minden nemzetének tisztjei képeznek. Folytatták a reformmunkálatot a közbiztonsági viszonyok, nevezetesen a rendőrség körül, azután modern alapokra fektették a fogházakat, főképp pedig a törvénykezést. Végül a közlekedési viszonyok alapos megjavításán fáradoznak. Egész sereg ipariskolát emeltek nagy hirtelen s szinte a földből nőttek ki, oly gyorsan követik egymást az iparkiallítások, amelyekre tanulni és okulni jár Kína tanulékony népe. A kínai bányákban, kohókban és gyártelepeken ma-holnap hiába keresi már európai utazó a régi elmaradottságot. Modern methodussal dolgoznak mindenütt. Szinte lúzasnak mondható, tűzzel reformálnak mindent, mintha a sok százados mulasztást akarnák pótolni.

Elfűstölt milliók. A magyar királyi dohányjövédéki központi igazgatóság mellé rendelt számvétség most állította össze az ez évi január 1-től március végéig a szent korona országainak területén eladott dohánygyártmányokról szóló statisztikát. Az eredmény ez: általános forgalomban levő gyártmányokból befolyt 24,446 265 korona 86 fillér, a belföldi különlegességi gyártmányokból 2 millió 284 868 korona 4 fillér, külföldi különlegességi gyártmányokból 429 182 korona 62 fillér, összesen 27.160.316 korona 22 fillér. A múlt év hasonló időszakának bevétele a következő volt: általános forgalomban levő gyártmányokból 23,116.737 korona 73 fillér, belföldi különlegességi gyártmányokból 2,185 982 korona 76 fillér, külföldi különlegességi gyártmányokból 395.131 korona 56 fillér. Összesen 25,767.852 korona 5 fillér. A többlet 1,392.464 korona 17 fillér, vagyis 5.4 százaléka.

Az asszony legyen egészen a családé! Ezt az elvet kérelhetetlen energiával érvényesítik Amerikában. Az Unio postaigazgatója most kemény rendeletet intézett az összes postaigazgatóságokhoz, hogy férjes asszonyokat postai vizsgálatokra ne bocsássa. A látiratból véletlenül kimaradt a szó: „férjes”. Persze rettenetes kavardás támadt. A nők nemük mellőzése miatt már már zajos háborút ütöttek, mikor kitünt a tévedés. A főigazgató megmagyarázta, hogy intézkedése régebbi törvényen alapul és csak férjes asszonyok ellen irányul. Amerikában különben nagyon helyeslik ezt az intézkedést s az iskolákból is kezdik kiszorítani a férjes tanítókat, mondván, hogy a nő szentelje életét csakis családjának.

Csödmegszüntetés. A szabadkai törvényszék Löw Zsigmond szabadkai kereskedő ellen a csödöt megszüntette.

Hirdetmény. A m. kir. szegedi II. honvédkerületi parancsnokságnak rendelete alapján a f évben megtartott hadbiztonsági szemle alkalmával a kiselejtezett laktanya berendezési és egyéb tárgyak utánpótlására a m. kir. szabadkai 6. honvéd gyalogezred 2. zászlóalj parancsnoksága által pályázat hirdettetik. A zászlóalj részére az alábbi felsorolt tárgyak lesznek újonnan előállítandók és pedig: 1 drb festett íróasztal, 3 drb közönséges nagyobb asztal, 2 asztalláb, 22 festett faszék, 6 hosszú pad, 23 köpölda, 1 szenes lapát, 1 fejsze, 5 fűrés, 8 vizes kanna, 8 vizes dézsa, 3 személapát fából, 22 ivószköz bádógból, 1 kis al tiszti asztal, 2 szentartó ládafaédél, 3 függöny altiszti ágyhoz. 1 faállvány vonatanyag raktárolásához. Felhivatnak e szerint az érdekeltek szállítók és iparosok, hogy ajánlataikat július hó 15-ig Zomborban a 2-ik zászlóalj parancsnoksághoz nyújtsák be. Részletes felvilágosítás naponként d. e 8—11 és d. u. 3—5 óráig a zászlóalj kezelőtiszti irodában nyerhető.

Állást keres egy adó és illeték ügyekben teljesen jártas egyén, hosszú évi gyakorlattal, ki a bírói, telekkönyvi és hagyatéki ügyekben is kellő jártassággal bír. Cim a kiadóhivatalban megtudható

Közgazdaság.

A gyümölcsfák termeléséről.

E lap múlt számában „Gazdasági egyesületeink és gyümölcsfák termelése” címen gazdasági közlemény jelent meg. Legyen szabad a közleményhez néhány szót hozzászólnom. Kijelentem, hogy a vármegyénkben létező községi faiskolákat nagyjából ismerem, 9 éven át magam is voltam községi faiskola kezelő. Munkásságomat a 400 koronás második díjjal honorálta a m. kir. földmivelügyi miniszterium.

Ezt azért bocsánjom előre, nehogy valaki azt vágja szemembe, hogy elméleti pomológus vagyok

Községi faiskoláink 90—95 százaléka nem felel meg a követelményeknek — ez szomorú igazság — amiből azonban sohse következtessünk a községi faiskolák céltalan voltára.

Fölmerült újabb időkben a járási faiskolák eszméje. Én, őszintén mondva, ezen

eszmének híve nem vagyok. A községi faiskoláknak nemesak termelő, hanem nevelő hatása is van.

Gazdaközönségünk szívesen megveszi a fát a községi faiskolából, elfogadja a faiskolát kezelő tanítónak a fa ültetésére, nevelésére, ápolására, gondozására vonatkozó jó tanácsait. Örömmel látja a faiskolában nevelt csemeték, anyafák szép fejlődését stb.

A járási faiskolák felállításával ezen nevelő-hatás majdnem teljesen megszűnik. Nemes ojtványból is kevesebbet vásárol a gazda. Szokott konzervatívusát ismerve, biztosak lehetünk abban, hogy ő a járási székhelyre gyűmölesfűért át nem megy.

Itt is, ott is ki-kitép egy egy gyökhatást vagy magról kelt csemetét s elülteti, vagy fölneveli kisarjadása helyén

Érintve van a vármegyei gazdasági egyesületek által létesíthető faiskola eszméje.

Hazánk agilisabb gazdasági egyesületeit tavaly megtekinttem — faiskolát 2 egyesületnél láttam — azok is bérterületen vannak elhelyezve

Amikor az egyesületi otthon létesítéséről szó esett, ajánlottam, vegye meg az egyesület a mostani telekrészletünk egész parcelláját, mintegy 9 kat holdat kitevő fekvőséget kis mintagazdaság létesítése céljából. A 100,000 koronát kitevő építkezést redukálhattuk volna 60—70,000 koronára s az érintett faiskolatelep kérdése tetet őlthetett volna. A 9 holdnyi terület ára 44,000 korona lett volna, ma az ára 85—90,000 korona. Indítványom nem talált visszhangra, így ez irányban tervezgetésem dugába dőlt s valósítni: örökre elaludt a kis mintagazdaság terve

Mondom, részben megoldást nyert volna a terv: lett volna 1000, 1500 □ ölnyi mintafaiskolánk, ahol a látogató községi tanító, jegyző, lelkész, a gyümölesfa tenyésztéssel előszeretettel foglalkozó gazda sok jó fogást tudott volna elsajátítani.

A bácskai gyümölesfaszükségletet csak a községi faiskolákban lehet kitermelni — helyenkiut mások a klimatikus és talajviszonyok — a kiszedett ojtvány friss állapotban kerül állandó helyére, az ott diszló legjobb fajták neveltetnek, a fent érintett nevelőhatás meg van s szakszerű beosztással a község vagyoni helyzetén is javít.

Nem az a baj, hogy 2 éves ojtványokat ültetünk, hanem az, hogy vagy nem tudjuk, vagy nem akarjuk a gyenge csemetét gondozni.

Ne vegye nyilatkozatomat kartársaim egyike-másika tölem zokon, amikor kijelentem, hogy a faiskolakezeléshez, különösen a gyümölesfa gondozáshoz, legtöbb községben a tanító sem ért. Mily fokon állanak az ismeretek akkor a községi faiskolai előmunkásnál, a fát ültető közönségnél. Hogy így a jó irányu törvények és rendeletek kényszeres eljárást teremtenek — az bizonyos. Nézzük meg csak a felügyelői intézményt. Ismerek járási faiskolafelügyelőt, ki a vadoneokat sem ismeri. katan- vagy piramidalaku korona nevelésről ideája sincs. Fajta ismeretről beszélni sem lehet stb.

No, de amilyen a malac — olyan a mise. A faiskolára felügyelő tanító kap 4 korona napidíjat és természetben fuvar. A 4 koronáról szóló nyugtával kilinesel a községi jegyzőnél, bírónál, pénztárosnál, ha ezek egyi két sem sikerül elcsipnie, akkor még ez összegre is várhat.

A felügyelő nyakába varrnak ezerféle statisztikát, az akasztófügg menő súlyos birságokra lehet kilátása akkor, amikor szép tisztere ráfizet.

Az én véleményem az: láttassék el a vármegyei gazdasági egyesület a kellő személyzettel, hogy minden község faiskolája évről évre legalább egyszer megtekintessék. A teendő intézkedésekben legyen ellenvetést nem tűrő mindaddig, míg a jelenlegi szomorú állapotok meg nem szűnnek. A faiskolakezelő kapjon munkájának megfelelő fizetést s ezzel szemben kívánjuk meg tőle a kellő szakértelmet s ambícióval párosult munkásságot.

Nem akarom fejtegetéseimet tovább fűzni, hogy hosszadalmas ne legyenek.

Legyünk őszinték! Tárjuk föl a sebeket a sajtó útján. Jóakarattal párosult felszólalásnak csak termékeny hatása lehet!

Zombor, 1906. július 11-én.

Inhoff József,
a vármegyei gazdasági
egyesület titkára.

NYILTTÉR. *)

Köszönetnyilvánítás.

A Korona gőzmalom égése alkalmával a zombori önkéntes tűzoltók, a közös hadsereg és honvédség kirendeltsége, helybeli polgárok s az ifjuság több tagja az oltás és mentés körül annyi önfeláldozó munkát és szíves szolgálatkésztséget fejtettek ki, hogy kedves kötelességünknek tartjuk jóakaratuknak legalább részben való elismerésül nekik egyenkint és összevéve ez uton is őszinte, hálás köszönetet mondani

**A zombori Korona gőzmalom részvénytársaság
Igazgatósága.**

*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség

HIRDETÉSEK.

Vizsgázott géplakatos

cséplésre

ajánkozik.

FUDERER JÓZSEF 3—1
Zombor, Takács-utca 20. szám.

1864 szám.

kig. 1906.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Bács-Bodrog vármegye szablyai járáshoz tartozó Nádajla községben leköszönés folytán üresedésbe jött 1 lovas és 1 gyalogrendőri állásra **folyó évi július hó 25-ig** terjedő határidővel pályázat hirdettetik s ez okból felhivatnak mindazok, kik ezen állások bármelyikét elnyerni óhajtják, miszerint szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényeiket a fenti határidőre alulirott előljáráshoz nyújtsák be.

A rendőrök javadalmazása havi utólagos részletekben kiszolgáltatandó 480 korona készpénz fizetés, teljes ruházati és fegyverzeti felszerelés és a lovasrendőrnek még külön 120 korona lótarthatási átalány.

Nádajlán, 1906. július hó 10-én.

Kekezoich István, **Kosztity Milán,**
jegyző. 2—1 bíró.

Fuchs József

gabonakereskedő 10—3

BUDAPEST, V. Nádor-utca 11.

a Bácskának minden vidékén oly **szállítókat** keres, akik képesek **zabot, búzát, árpát, tengerit** waggononkint folyton szállítani.

Hungária fürdő Nyári idény.

Mindennap reggeli 5
órától kezdve esti 8
óráig a nagyközönség

rendelkezésére áll.

Gözfürdő:

Urak részére

mindennap délelőtt 11 óráig
csütörtök kivételével, kedden
és szombaton délután is.

Hölgyek részére

hétfőn, szerdán és pénteken
d. u. fél 5 óráig, valamint csü-
törtökön délelőtt 11 óráig.

Zuhany:

Csak urak részére

mindennap d. u. 5—8 óráig.

A kádfürdőköt hölgyek és urak mindennap, vasár-
nap d. u. kivételével használhatják.

**A nagy medencébe állandóan
friss víz folyik.**

4961/1906.

Pályázati hirdetmény.

Bácsfeketehegy községben lemondás folytán üresedésbe jött községi irnoki állás betöltése céljából pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazása a községi pénztárból előleges havi részletekben 800 korona.

Felhívtnak a pályázni szándékozók, hogy sajátkezűleg irt és a vármegyei 6/1887. sz. szabályrendelet értelmében felszerelt pályázati kérvényüket hozzám **f. évi július hó 26-áig** annyival inkább benyujtsák, mivel a később érkezők figyelembe nem vétetnek.

A választási határidő utólag fog kitűzteni.

Topolya, 1906. július 7.

Dr. Ritter,
szolgabíró.

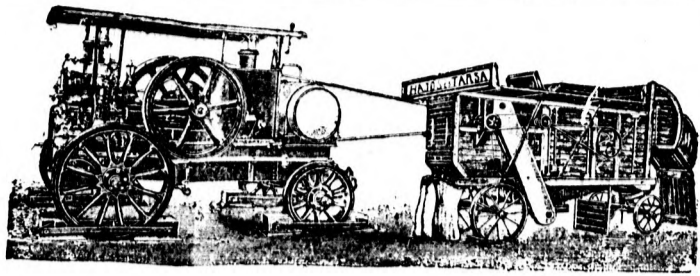
Gyakornok kerestetik.

Alulírott sörraktári irodájába egy **gyakornok**, ki a magyar, német és szerb nyelvet beszéli, azonnali belépésre kerestetik.

Antits A. M.

sörraktára Zomborban.

3-3

BENZIN-MOTOROS

≡ CSEPLŐKÉSZLETEK. ≡

BENZIN- ÉS SZIVÓGÁZ-

MOTOROK.

Luxus- és teherszállító automobilonok.

≡ KITÜNŐ GYÁRTMÁNYOK! ≡

HAJÓS ÉS TÁRSA

okl. mérnökök

motor- és motorjármű vállalata

BUDAPEST, V., Sziget-utca 9. sz.

≡ Árjegyzék és költségvetés ingyen! ≡

TELEFON 66-69.

*-29

TELEFON 66-69.

1958. sz. kig. 1906.

Árlejtési hirdetmény.

Miután a folyó évi július hó 8-ik napján d. e. 9 órára kitűzött árlejtés eredményre nem vezetett, a községi képviselőtestületnek f. évi július hó 9-ik napján tartott képviselőtestületi közgyűlésen 23/1906. szám alatt hozott határozata folytán Bácsalmás község előljárósága **f. évi július hó 17-ik napja d. e. 9 órára** a község házában újból nyilvános árlejtést fog tartani egy szőlőbeli iskola és tanítóllak felépítésének biztosítása végett.

Kikiáltási ár 18500 kor., bánatpénz címén pedig a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban teendő le.

Az árlejtési feltételek, a vonatkozó tervek s a költségvetés a községi jegyző irodájában a hivatalos órák alatt betekintheők.

Megjegyeztetik, hogy zárt ajánlatok nem fogadtatnak el.

Bácsalmás, 1906. évi július hó 9-én.

SZOMMER JÓZSEF,
jegyző.

ULRICH MIHÁLY,
bíró.

994/1906. szám.

Pályázati hirdetmény.

Bulkeszi községben lemondás folytán megüresedett községi gyalogrendőri állásra pályázat nyittatik, minek folytán felhívtnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják. miszerint ez irányban kellően felszerelt kérvényeiket alulírott előljáróságnál **f. évi augusztus hó 6-ik napjáig** adják be.

Az állás javadalmazása: évi 480 korona készpénz, mely havi utólagos részletekben a községi pénztárból fog kiutalványoztatni.

Az egyenruhát a sajátjából szerzi be.
Bulkeszi, 1906. július hó 10-én.

Az előljáróság.

2-1

Irnok kerestetik.

Egy a jegyzői teendőkhöz jártas egyén, ki a magyar és német nyelvet úgy szóban mint írásban tökéletesen bírja, Kerény község jegyzői hivatalában alkalmazást nyerhet. Alkalmasság esetén megválasztása biztosítottatik.

Ladány Ervin,

jegyző.

3-2